

D'amchi

Michael S W Black & Prof. Dr. George L van Driem, Leiden University

In Susan Miccio's book *Tibetan Spaniel* (1996, p.10) there is a photograph of a truly enchanting pair of dogs called Lauli-La and Chotu, and described as *Damcis*, the Tibetan Spaniel of Bhutan. Other photographs of these dogs have been published elsewhere although this one in many ways is the best. Chotu and his litter sister Lauli-La were born in 1989 and obtained by a German lady called Martina Krueger from a breeder Huma Gazder in Calcutta who claimed the parents came from Bhutan. The dogs themselves became quite well known in Tibetan Spaniel circles, partly because of a subsequent contentious breeding programme, but background information relating to *Damcis*, whether there is such a breed, whether it is the same as the Tibetan Spaniel, proved to be sparse, frequently misleading or contradictory, and in some instances plainly wrong. At which point the matter might have been allowed to rest as an unresolved curiosity but for the fact that one of the authors through sheer serendipity had acquired abroad at birth a female dog to all intents and purposes identical to Chotu and Lauli-La. This much loved dog was exceptional, being happy, fun loving, intelligent with a trusting and sensitive nature, and very beautiful. However, there was no assumption that she was of any particular breed until late in her life when certain members of the Tibetan Spaniel Association in the UK commented that she was a Tibetan Spaniel of "the old type". After her death of old age to see pictures of Chotu and Lauli-La was something of a shock and presented a challenge.

Other than the photograph and caption in Miccio's book, there is under the heading *Damchi* a brief entry with a photograph of Chotu in *The Encyclopedia of Dog Breeds* compiled by Juliette Cunliffe who has kindly confirmed that the content of the entry is entirely quoted in good faith from Martina Krueger. The text describes the *Damchi* as a breed somewhat similar to the Tibetan Spaniel but slightly larger and more sturdy, with a slightly longer muzzle and less cushioning on the cheeks. It is also stated that a *Damchi* named Khomyto was owned by the late king of Bhutan and that the breed has been featured on postage stamps of Bhutan. This latter point will be addressed later.

Among other references Chotu, Lauli-La and progeny have also been entered on the www.moetica.com, www.seduhin.com and www.nativetibetanspaniels.info websites, and further discussed in an article by Tony Moran in *Dog World*, Tibetan Breeds Showcase, 9 September 2005.

Having cited and quoted from an extensive range of sources, Ann Wynyard in her book *Dogs of Tibet and the history of the Tibetan Spaniel* apologises if the facts are contradictory and confusing, very sensibly leaving her readers to sort the wheat from the chaff as to which names are applicable to which breeds at any particular time or place. Meanings and words migrate depending on the source. Not only is the history of Central Asian dogs complex and confusing with much uncertain, but it has been bedevilled over a long period of time by difficulties deriving from language and identification. Not least is this the case when considering *damci*, *damchi*, *d'amchi*, *dumci*, *damsi* and sundry other similar spellings and words to be found on occasion in the literature but usually in a less than enlightening context. Back in January 2003 Jouni Seppanen was discussing in the magazine *Tiibetinspanielit* of the Finnish Tibetan Spaniel Society whether Chotu and Lauli-La were Tibetan Spaniels, a new breed, or an old unknown breed. In seeking the meaning of *damchi* he had found it meant a chest for keeping clothes or goods and was also the name of a village in Bhutan. In the August 2003 issue of the magazine *Pirkko Linnus* similarly queried whether the *damci* is the Tibetan Spaniel, or is a general term for a dog, or is a new breed.

Dzongkha

Of the 19 languages spoken in Bhutan the official language is Dzongkha which predominates in the west. Sharchop is the major language in the east while the south is mainly Nepali speaking. Dzongkha is related to Tibetan but is sufficiently different to be largely incomprehensible to Tibetans. Dzongkha and Tibetan use the same script although Dzongkha orthography has developed its own distinctive character. It is Dzongkha which is relevant to the purposes of our quest and in order to assist in resolving certain

areas of confusion some key terms are set out in the table below. At this point it is helpful to note that Dzongkha and Tibetan have long and venerable literary traditions which makes for a complicated relationship between orthography and pronunciation. Many Bhutanese and Tibetans are not highly literate and moreover few outsiders know the systematic correspondences between the spellings in native script and the modern pronunciations. There is, therefore, ample scope for misunderstandings of meaning, pronunciation, and spelling in the Roman alphabet.

In the following table transliteration is a letter by letter rendering in the Roman alphabet of the original spelling in native script. Transcription in Roman Dzongkha is a rendering of the pronunciation and also the recommended spelling in English.

spellings used in our sources	native orthography and transliteration	Roman Dzongkha	English meaning
damchi	སྐྱོམ་གཅིག་ sgrom-gcig	drom ci	‘one chest’
damci, dumci, damsai, etc.	དམ་ཁྱི་ dam-khyi	d’amchi	Bhutanese dog breed
dhoki, dochi	འབྲོག་ཁྱི་ hbyog-khyi	bjochi (Dz.)	Tibetan mastiff
	འབྲོག་ཁྱི་ hbrog-khyi	drokhyi (Tib.)	Tibetan mastiff
tangki	སྤྱང་ཁྱི་ spyang-khyi	pcangchi (Dz.)	stray dog, mutt, mongrel
	སྤྱང་ཁྱི་ sprang-khyi	trangkhyi (Tib.)	stray dog, mutt, mongrel
goh-khi	སྒོ་ཁྱི་ sgo-khyi	gochi	‘door dog’, i.e. guard dog (not a breed, but a function)
rochi	རོ་ཁྱི་ ro-khyi	rochi	dog
shachi, shaci	ཤ་ཁྱི་ sha-khyi	shachi	hunting dog, lit. ‘meat dog’

Breed, function, or what?

The whole gamut of opinions regarding D'amchi, however spelt, has been expressed including: never heard of it, there is no such thing, a generic word for any small or pet dogs, a breed on its own, a local name for Tibetan Spaniels.

Of the few travel accounts available which refer to dogs in Bhutan among the best is a very brief article written by David Lang MRCVS in 1985 published in the TSA Newsletter. He trekked a considerable distance in western Bhutan coming across a number of dogs which he was told were *damsi* and clearly he was in no doubt that this was synonymous with Tibetan Spaniel. Interestingly all of these dogs he found in Paro and the surrounding villages. He passed photographs of the dogs to the TSA but sadly these have now been mislaid, although fortunately he provided some brief but indicative descriptions in his report.

David Lang mentioned Tibetan Spaniels having been featured on Bhutanese postage stamps while giving the impression that he himself had not seen them. Others have also referred to these stamps and they warrant comment. Two sets of Bhutan stamps featuring dogs were issued in 1972 and 1973 respectively. The 1972 set of six values appears to have had limited availability and postal use in Bhutan but there is no evidence of availability or postal use in the country for the 1973 set of eight values. They were produced by an American company which reached agreements with out of the way countries having limited postal services such as Bhutan. The company supplied stamps to the country in question, but more important it effectively had a licence to produce, in any quantities it wished, colourful stamps featuring any subject it chose for sale into the juvenile philatelic market. Often these stamps were not available in the country itself and never saw postal use. It follows that the designs were also often never approved by any authority in the country nominally issuing the stamps. Several designs in both sets are inscribed *Damci* in the Roman alphabet only, but the dogs featured differ one to another and can hardly be considered as all belonging to the same breed. In the circumstances of their issue these stamps provide an unreliable guide.

Often quoted is an excerpt from a letter dated 24 February 1987 from the Federation of Kennel Clubs of India to Paula Kangassalo, a Finnish breeder:-

“Damci is a breed from Thimpu, Bhutan. The royal palace of Bhutan has quite a few Bhutanese Terriers which are Lhasa Apsos without much hairs fallen on the eyes. Out of these type of crossings, some litters do not have much of a coat and that selective pups are registrable as Damci.”

This quotation is so confused in its language and its sense as to be useless as evidence of anything much except that the palace keeps, or kept, dogs. There are no less than four nonsensical implied statements of fact contained in these two sentences, and just one possible grain of partial truth. The writer was possibly alluding to the fact that occasionally in a Lhasa Apso litter a short coated puppy resembling a Tibetan Spaniel may occur. Humorously dubbed “prapsos” (perhaps apsos) these have been taken as indicating that the Tibetan Spaniel is a progenitor of the Lhasa Apso. However, it must be stressed, as noted in the Conclusions, this is not the source of the D'amchi in Bhutan, and nor can such Lhasa Apso offspring be properly regarded as D'amchi.

Photographs, paintings and descriptions show that a century ago several types were recognised as Tibetan Spaniels. In due course a breed standard was developed and amended over the years, one of the purposes of which was to identify and preserve the traits considered most desirable among the indigenous types. Inevitably some of the early recorded Tibetan Spaniels if seeking registration would not now pass the breed standard, but on the whole the current version adopts a moderate and sensible approach. However, it always needs to be remembered that variations within a breed, controlled by a sensible breed standard, is a strength and not a weakness for it denotes a healthy gene pool.

Conclusions

Having taken due account of available existing evidence, discussed with informed Bhutanese, and observed dogs in Bhutan, it is possible, in the opinion of the authors, to reach some conclusions with an acceptable degree of certainty. To take these conclusions beyond any reasonable doubt would require resources, not available to the authors, to conduct a thorough somatological and genetic test survey of a viable number of dogs identified as D'amchi by Bhutanese. In this context it is worth observing that, in future, molecular genetic studies will enable us to study the dynamics and identify the defining traits of dog breeds with greater precision.

It is clear that in Bhutan the Dzongkha name D'amchi is applied to a type of dog which the Bhutanese consider to be their Jemtse Apso, more commonly known in the West as the Tibetan Spaniel. As is to be expected there are plenty of marginal dogs to be found with only partially correct characteristics, but there is a core conforming to breed standard and capable of reproducing to type. These dogs tend to be highly regarded by the more privileged sections of Bhutanese society thus allowing the dogs an enhanced opportunity for breeding like to like. The variation in characteristics within this breed core is no greater, indeed possibly less, than is to be found among the dogs imported and accepted as Tibetan Spaniels during roughly the first half of the last century. Viewed from this perspective the D'amchi is in terms of breed definition indistinguishable from the Tibetan Spaniel. Moreover, the best of them are very fine dogs indeed.

*It was **Michael Black** who acquired in South Africa the "D'amchi" mentioned in this article, a dog so exceptional as would lead to a long search for her origins and to his becoming a committed advocate for Tibetan Spaniels in general. It was the late doyenne of the breed, Ann Wynyard, who not only encouraged membership of the Tibetan Spaniel Association in the UK, but also gave generously of her time in making available her extensive knowledge and in lengthy discussions on the features and background of the breed. Having travelled as far north as Kyrgyzstan, Kazakhstan and Uzbekistan he became impressed by how widely spread the breed is throughout its Central Asian homeland and yet how strongly it maintains its fundamental characteristics. Of all these winsome characteristics it must be those of intelligence and personality that make the Tibetan Spaniel so very special. Currently his household is run by Linsdown Solba (a black, white & tan dog) and Appalachee Man Da Ra (a shaded sable black mask bitch).*

Email: michaelstubleblack@tiscali.co.uk

George van Driem, Professor of Linguistics at Leiden University in the Netherlands, has been working on languages of the Himalayas since 1983. He has documented the grammar and lexicon of several hitherto undescribed languages, e.g. Limbu, Dumi, Lohorong and Barâm in Nepal, Dzongkha and Bumthang in Bhutan, and Toto in West Bengal. In Bhutan, working for the Royal Government of Bhutan, he discovered two languages previously unknown to science, i.e. Black Mountain and Gongduk. He is the Director of the Himalayan Languages Project, a research programme of Leiden University manned by a multinational research team conducting fieldwork in Nepal, China, India, Sikkim, Bangladesh and Bhutan to produce in-depth grammatical and lexical documentation of endangered languages of the greater Himalayan region. He is the author of the two-volume ethnolinguistic handbook *Languages of the Himalayas* (2001, Brill). He conceived the ESF-sponsored population genetic research programme *Languages and Genes of the Greater Himalayan Region*, for which he is now the field coordinator. In this project, linguists and population geneticists collaborate to reconstruct prehistoric episodes in the peopling of the Himalayan region. He also runs the European leg of the Sino-European joint programme *Trans-Himalayan Database*. He has loved dogs from an early age. His first two dogs, who bore the Dutch names Kop 'head' and Staart 'tail', were born on the very same day that he was.

Email: george.van.driem@gmail.com
Website: www.iias.nl/himalaya/

D'AMCHI!

Af Michael S W Black & Prof. Dr. George L van Driem, Leiden University

I Susan Miccios bok "Tibetan Spaniel" (1996, side 10), står det et bilde av et bedårende par hunder ved navn Lauli – La og Chotu, og hundene beskrives som såkalte Damcis, Tibetansk Spaniel fra Bhutan.

Andre bilder av disse hundene har vært publisert andre steder, selv om dette bildet på mange måter er det beste. Chotu og hans lillesøster Lauli-La ble født i 1989 og ble overtatt av en tysk dame ved navn Martina Krüger fra en oppdretter ved navn Huma Gazder i Calcutta, som hevder at foreldrene kom fra Bhutan.

Hundene ble etter hvert godt kjent av de fleste innenfor rasemiljøet, delvis på grunn av et etterfølgende, diskutabelt avlsprogram.

Bakgrunnsinformasjon om Damcis er naturligvis ganske tynn, hvis da en slik rase i det hele tatt kan sies å finnes. Gjør den det og den er det samme som en Tibetansk Spaniel, ja så er informasjonen om den ofte motsigende og villedende og i

noen tilfelle helt klart ukorrekt.

Og her kunne saken bli lagt til ro, hadde det ikke vært for det faktum at en av forfatterne til denne artikkel, gjennom rent hell, kjøpte en hund i utlandet ved fødselen, som var identisk med Chotu og Lauli-La. Denne høyt skattede hunden var eksepsjonell, glad, full av påfunn, intelligent med en tillitsfull og sensitiv personlighet i tillegg til å være en skjønnhet.

Ingen hadde grunn til å anta at hun var av en annen rase før Ganske sent i hundens liv, da medlemmer av den britiske Tibetan Spaniel Association ga uttrykk for at hun så ut til å være en Tibetansk Spaniel av den "gamle" typen. Derfor ble det å se bilder av vår hund etter at den var gått bort, sammenlignet med bilder av Chotu og Lauli-La, litt av et sjokk og ga oss umiddelbart en utfordring.

I tillegg til bildet og teksten i Susan Miccios bok, så er det under tittelen "Damchi", et

mindre innlegg med bilde av Chotu i "The Encyclopedia of Dog Breeds". Innlegget er sammensatt av Juliette Cunliffe, som vennligst bekrefter at innholdet i innlegget i sin helhet og i god tro er hentet fra Martina Krueger. Innlegget beskriver Damchi som en rase som er ganske lik Tibetansk Spaniel men som er noe større og noe mer robust og med en noe lengre snute og mindre fylde i kinnene. Det hevdes også at en Damchi ved navn Khomyto var eiet av den nå avdøde Kongen av Bhutan og at rasen har vært avbildet på et frimerke i landet. Dette siste punktet kommer vi tilbake til.

Blant andre referanser så har Chotu, Lauli-La og dennes avkomme vært presentert på nettstedene www.moetica.com, www.seduhin.com og www.nativetibetanspaniels.info, samt vært gjenstand for diskusjon i en artikkel av Tony Moran i spesialseksjonen om tibetanske raser i magasinet Dog World den 9. september 2005.

I sin bok "Dogs of Tibet and the history of the Tibetan Spaniel" siterer Ann Wynyard fra en rekke kilder og ber om unnskyldning hvis fakta virker motstridende og

forvirrende og etterlater med dette leseren til selv å skille klinten fra hveten i forhold til hvilke navn som hører til hvilke rase på hvilke tidspunkt og hvilke sted.

Meninger og ord vandrer, avhengig av kilden. Ikke bare er historien om hunder fra det sentrale Asia kompleks og forvirrende med betydelig usikkerhet, men er også ytterligere komplisert ved i en lang periode å ha vært utsatt for vanskeligheter skapt av språk og av identifisering. Ikke minst er dette tilfelle når man vurderer betegnelsene; *damci*, *damchi*, *d'amchi*, *dumci*, *damsi* og en rekke andre lignende stavemåter og ord som iblant kan finnes i litteraturen, normalt dog i en ikke særlig informativ sammenheng.

I januar 2003 drøftet Jouni Seppanen, i den finske tibebeklubbens magasin *Tiibetinspanielit*, om Chotu og Lauli-La var Tibetansk Spaniel, en helt ny rase eller en gammel og hittil ukjent rase. I et forsøk på å avdekke hva ordet Damchi egentlig betyr, finner han at det betyr en kiste hvor man oppbevarer klær eller andre eiendeler, og at det også er navnet på en landsby i Bhutan. I

augustutgaven av magasinet stilte Pirkko Linnus spørsmålet om Damchi virkelig er Tibetansk Spaniel, eller om det er en generell betegnelse på "hund" eller om det er en helt ny rase.

Dzongkha

Av de 19 språk som brukes i Bhutan, er Dzongkha det offisielle og er det dominerende språk i de vestlige deler av landet. Sharchop er hovedspråket i øst mens i syd snakker man i hovedsak Nepali. Dzongkha er i slekt med tibetansk men likevel i stor nok grad annerledes til å være vanskelig å forstå for tibetanere. Dzongkha og tibetansk bruker det samme skriftspråk selv om Dzongkhas rettskrivningsregler har utviklet en helt særegen karakter. Det er Dzongkha som er relevant i forhold til hva vi leter etter og for å gjøre det mulig å klargjøre områder som skaper forvirring, har vi tabulert noen nøkkelbegreper i tabellen på motsatte side.

Det er nå verdt å bite merke i at Dzongkha og tibetansk har en lengevarende og ærverdig litterær tradisjon som i seg selv skaper et komplisert forhold mellom rettskriving og uttale. Mange fra både Bhutan og Tibet har dårlige

lese- og skrivekunnskaper og dessuten vet svært få, som ikke kommer fra disse landene, det systematiske sammenfall mellom staving i innfødt skrivemåte og moderne uttale. Derfor er det store muligheter for misforståelse i betydning, uttale og stavemåte når man anvender det latinske alfabet.

I den følgende tabell omskrives hver enkelt bokstav i det latinske alfabet i forhold til den opprinnelige stavemåte i det innfødte manuskript. Omskriving av Dzongkha til det latinske alfabet er en tilnærmet riktig, lydmessig gjengivelse og også den anbefalte stavemåte på engelsk.

Rase, funksjon eller hva?

Hele bredden av oppfatninger og meninger når det gjelder D'amchi, uansett stavemåte, har kommet til uttrykk, inklusive: har aldri hørt om det, finnes ikke, et generisk ord for en lille hund eller en selskaphund uansett rase, en egen rase et lokalt navn for Tibetansk Spaniel.

Av de få reisebeskrivelser som finnes om hunder i Bhutan, så er en ganske kort artikkel av den britiske veterinær David Long en av de beste, publisert i

stavemåte brukt i kildematerialet	innfødt ortografi og omskrivning	latinsk dzongkha	dansk/norsk betydning
damchi	 dam-chi	drom ci	"en kiste"
damci, dumci, dams, etc.	 dam-khyi	d'amchi	bhutansk hunderase
dhoki, dochi	 dho-ki	bjochi (Dz.)	tibetansk mastiff
	 drok-khyi	drokhyi (Tib.)	tibetansk mastiff
tangki	 tang-ki	pcangchi (Dz.)	løshund, køter, kryssning,
	 trang-khyi	trangkhyi (Tib.)	løshund, køter, kryssning,
gochi-khi	 go-ki	gochi	vakhund, gårshund (ikke som rase men som funktion)
rochi	 ro-khyi	rochi	hund
shachi, shaci	 sha-khyi	shachi	jakthund (direkte oversatt "kjøtthund")

Storbritannias Tibetan Spaniel Associations (TSA), nyhetsbrev i 1985. Han vandret mye i det vestlige Bhutan og traff en rekke hunder som han ble fortalt var *damsi*, og han kom til den konklusjon at disse måtte være lik Tibetansk Spaniel.

Et interessant aspekt ved at han fant de fleste av hundene i byen Paro og de omkringliggende landsbyer. Han sendte bilder av hundene til TSA, men dessverre er disse nå forlagt, dog ga han en kort men ganske malende beskrivelse av hundene i sin rapport.

Han never blant annet at Tibetansk Spaniel skal ha blitt brukt som motiv på et bhutansk frimerke, men gir et klart inntrykk av ikke selv å sett det. Andre har også nevnt frimerket og er derfor verdt å se litt nærmere på.

To sett med frimerker med hundemotiv ble utgitt i henholdsvis 1972 og 1973. Settene som kom ut i 1972 hadde seks forskjellige valører og var tydeligvis utstedt i begrenset antall og fikk derved også begrenset bruk i postal sammenheng. Dog finnes det ikke bevis på tilgjengelighet eller

postal anvendelse i landet for utgivelsen i 1973, som skal ha hatt åtte forskjellige valører.

Frimerkene ble produsert av et firma i USA, som hadde fått i stand en avtale om denne type produksjon for land som hadde begrenset posttjeneste, som Bhutan. Firmaet forsynte landet med frimerker, men viktigere var at det hadde lisens til å produsere i det antall det selv fant naturlig, fargerike frimerker med et hvilket som helst motiv, for salg til unge filatelister. Ofte var denne type frimerke ikke tilgjengelig i landet og ble heller ikke brukt i postal sammenheng der. Det ligger i dette at disse frimerkene ikke ble godkjent av noen myndighet i det land som lånte navn til frimerket.

Flere design i begge sett med frimerker bærer navnet *Damci* skrevet med latinske bokstaver, men hundene som gjengis er forskjellige og kan vanskelig vurderes som å tilhøre en og samme rase. Derfor, sett i lys av måten de er produsert og utstedt på, må frimerkene anses å være en upålitelig kilde.

Et sitat som ofte går igjen er et utdrag fra et brev datert 24. februar 1987, fra den indiske kennelklubb til Paula Kangassalo,

som er en finsk oppdretter:

“Damci er en rase fra Thimpu, Bhutan. Det kongelige palass i Bhutan har Ganske mange Bhutanske Terriere, some r Lhasa Apsos uten mye hår ned over øynene. Ut fra denne type kryssning, får en del kull ikke så mye pels og utvalgte hvalper er derfor registrerbare som Damci”.

Dette utdraget er såpass forvirret i sitt språk og mening at det blir ubrukelig som bevis for noe som helst, bortsett fra at man nå vet at palasset holdt eller holder hunder. Det er ikke mindre enn fire usammenhengende, implisitte faktuelle påstander i disse to setninger, og muligvis noe som kan vurderes som delvis sant. Den som skriver kan muligvis henvise til det faktum at man nå og da, i et kull med Lhasa Apso, kan finne en korthåret hvalp som kan ligne på en Tibetansk Spaniel.

Med et smil har man kalt disse for “prapsos” (*muligens “apsos”*), så har man tolket det dit hen at Tibetansk Spaniel er en stamfar til Lhasa Apso. Det må her undertsrekes at, som det også anføres i konklusjonen, dette er ikke kilden til D’amchi i Bhutan

og ei heller kan denne type Lhasa Apso – avkomme bli ansett for å være D’amchi.

Fotografier, malerier og beskrivelser viser at for hundre år siden så var flere typer av hunder anerkjent som Tibetansk Spaniel. Over tid ble dog en rasestandard utviklet, tilpasset og revidert, med den hensikt å identifisere og preservere de trekk som man anså for å være mest verdifulle hos de mest naturlige typer. Det betyr dog at hvis noen av de tidligst registrerte Tibetanske Spaniel i dag skulle forsøke å bli registrert, så ville de etter all sannsynlighet ikke kunne godkjennes, men sett i et bredere perspektiv er dagens versjon en moderat og fornuftig tilnærming til utfordringen. Dog skal man alltid huske på at variasjoner innenfor en rase, som er utviklet på bakgrunn av en fornuftig rasestandard, er en styrke og ikke ensvakheter da det indikerer en frisk og sterk genetisk arvmasse.

Konklusjoner

Når vi nå har tatt hensyn til det meste av tilgjengelige beviser, drøftet forholdet med opplyste bhutansere og observert hunder i Bhutan, så er det mulig i forfatterens øyne å komme til en konklusjon som har i seg en

tilfredsstillende grad av sikkerhet. Å feie all tvil av banen vil kreve ressurser som forfatterne ikke har adgang til, og å gjennomføre en somatologisk (*læren om kroppen*), og genetisk undersøkelse av et dekkende antall hunder som blir identifisert av bhutanere som en D'amchi. I denne sammenheng er det verdt å observere at man i fremtiden vil kunne gjennomføre molekylærgenetiske analyser, som gir oss mulighet til å studere dynamikken og derfra identifisere avgjørende særtrekk ved hunderaser med en nøyaktighet som i dag ikke er mulig.

Det er klart at i Bhutan og Dzongkha så brukes navnet D'amchi på en type hund som bhutanere anser for å være Jemtse Apso, bedre kjent under navnet Tibetansk Spaniel i den vestlige verden.

Som forventet kan man finne mange, marginale individer med bare delvis korrekte karakteristika, men i disse er det en kjerne som er i henhold til rasestandard og som kan reprodusere i henhold til type. Disse hundene verdsettes høyt av de mer privilegerte i det bhutanske samfunn og gir derfor hunden mulighet til parring med

hunder av samme type og kvalitet.

Variasjonene i karakteristika innen rasekjernen er ikke større, muligens mindre, enn hva som kan finnes blant hunder som er importert og akseptert som Tibetansk Spaniel i løpet av første halvdel av forrige århundre. Sett fra dette perspektiv så er D'amchi vurdert på bakgrunn av rasedefinisjonen ikke til å skille fra Tibetansk Spaniel. Og ytterligere, de beste er virkelig fine hunder!

Det var **Michael Black** som i Syd-Afrika kjøpte den "D'amchi" som omtales i artikkelen, en hund som var så spesiell at det førte til et lengrevarende søk etter forfedrene og som også førte til at han ble en overbevisende talsmann for Tibetansk Spaniel generelt. Det var doyenne Ann Wynyard som ikke bare oppmuntret til medlemskap i den britiske Tibetan Spaniel Association, men som også ga betydelig av tid og kunnskap i langvarige diskusjoner angående rasens bakgrunn og karakteristika. Reiser så langt nord som til Kyrgyzstan, Kazakhstan og Uzbekistan førte til at han ble imponert over rasens utbredelse over hele Sentral-Asia

uten at den dermed har mistet sine karaktretrekk. Av alle de deilige særtrekk som rasen har, så må det være intelligens og personlighet som gjør Tibetansk Spaniel så spesiell. I øyeblikket er Michael Blacks husstand regjert av Lindsdown Solba (*en sort, hvit og "tan" hund*), og Appalachee Man Da Ra (*en flerfarget sobel, sortmasket tispe*). Email: michaelstubleblack@tiscali.co.uk

George van Driem, er professor i språkvitenskap ved Leiden Universitet i Nederland og har arbeidet med språkene i Himalaya siden 1983. Han har utarbeidet grammatikk og leksika på flere språk som til nå ikke har vært beskrevet, som for eksempel Limbu, Dumi, Lohorung og Barâm I Nepal, Dzongkha og Bumthang I Bhutan og Toto I Vest-bengal. I Bhutan, engasjert av den kongelige regjering, har han oppdaget to språk som til nå har vært ukjent for vitenskapen, nemlig språkene Black Mountain og Gongduk. Han er leder for Himalayan Languages Project, et forskningsprogram under Leiden Universitet og bemannet av et multinasjonalt forskerteam som utfører feltarbeide i nepal, Kina, India, Sikkim, Bangladesh og Bhutan, for å produsere dyptgående grammatisk og leksigrafisk dokumentasjon

over språk som er i ferd med å forsvinne fra Himalaya-området.

Han er opphavsmann til en tobinds etnolingvistikkhåndbok over språkene I Himalaya (2001, Brill). Han fødte ideen om det ESF – sponsorerte populasjonsbaserte, genetiske forskningsprogram "Languages and Genes of the Greater Himalayan Region" hvor han nå er feltkoordinator.

I dette prosjektet samarbeider disiplinene lingvistikk, og populasjonsgenetikk for å rekonstruere førhistoriske episoder i befolkningen av Himalaya – regionen. Han leder også den europeiske arm av det Sino – Europeiske fellesprogram ved navn Trans Himalayan Database.

Han har vært glad i hunder fra tidlig barnsben. Hans første to hunder, som hadde det hollandske navnet "Kop" (*hode*), og Staart (*hale*), ble begge født på samme dag som ham selv.

e-mail george.van.driem@gmail.com, website www.iias.nl/himalaya/

Oversatt etter spesialtillatelse av: Harald Olsen